

## »Stater og fællesskaber har brug for Kim Larsen for at fungere«



Foto: Gyldendal

ANMELDELSE / 13.06.23

## Christian Bennike leverer en oplagt polemisk analyse af de sidste 30 års vending fra optimisme til pessimisme

Mikkel Thulstrup

Del artikel: [f](#) [t](#)

Journalist Christian Bennike (f. 1986) er barn af optimismen; af fremskridtstro, globalisering og det liberale demokratis triumftog. Det er Beautiful Day med U2 og Groovy Day med Helmi. Verden ligger åben, de store kampe er vundet: »en tiltrængt pause fra historien«, der giver plads til ironisk distance, fjumreår og selvrealisering.

Den tid er forbi. 'Tidsånden' er skiftet og sortsynet har indfundet sig. Festen er slut, lyset er med et blevet tændt. Fremtiden ser faretruende ud, hvis den overhovedet kan skimtes. Men pessimismen er nyttig, mener Bennike.

I bogens første del analyserer Bennike med stort overblik denne vending, mens han med svingende succes placerer sig selv i centrum af den historieløse historie:

»Det var her, i årene op til årtusindeskiftet, mens jeg stod på rulleskøjter og lærte at ryge nede bag hallen, at nyliberalismen ophørte med at være et sæt politiske ideer på højrefløj og i stedet blev "en orden." En dominerende tænkemåde [...], der var så overbevisende, at begge sider af det politiske spektrum troede på den.«

Han beskriver hvordan finanskrisen i 2008 burde have været et vendepunkt, men blot blev »en form for mellemrum i historien.« Først i sommeren 2016, med Brexit og valget af Trump forstod vi alvoren: »På få måneder indhentede vi flere år, og det ændrede vores syn på verden og os selv.« Kriserne har hobet sig op og kan ikke længere ignoreres. »Det er polykrisen som politisk projekt«, som han sammenfatter det nye regeringsgrundlag. Politik er reduceret til styring af undtagelsestilstanden.

Det er gennem en ophobning af et væld af referencer og kilder – (pop)kulturelle, historiske, økonomiske, politiske og fra sit virke som journalist – Bennike udfolder sine pointer. Han dvæler ikke ved tingene. Alligevel fremstår bogens første del i store træk overbevisende; optimismens tid drages til ansvar for nutidens kriser i en grad, der kalder på radikale løsninger. Dem har Bennike til gengæld ikke.

Han hæver sig over tidens sortsyn og springer på ny ud som optimist: »Nu virkede det, som om tiden var ved at samle sig til en ny skrøbelig konsensus. En ny ånd i

tiden, en uforløst overgang, som ville afløse 90ernes og 00ernes markedsoptimistiske globalisme«, skriver han om tiden efter 2016.

I en kombination af hjemve (Bennike har været EU-korrespondent i Strasbourg og Bruxelles) og salte tårer over nyligt afdøde Kim Larsen, sniger nationalfølelsen sig ind på ham og optimismen tager til. En sær scene, erotisk og næsten religiøs (»en lille død og en stor befrielse«). Bennike vender hjem og mærker tilhøret: »Stater og fællesskaber har brug for Kim Larsen for at fungere«, konkluderer han. Den ny optimisme er betinget af et indskrænket perspektiv.

Jeg tror først, at jeg har overset en mellemregning, og bladrer tilbage. Det er ikke tilfældet. Pessimismen var en parentes, en kold spand vand, en vækkelse. Pendulet har taget sig endnu en tur: Populismen er en ny klassekamp, og beviser, at demokratiet fungerer, selvom det kan se forslået ud, og Bennike sætter sin lid til at »tidsånden«, mere grøn kapitalisme, markedskontrol og afgrænsede fællesskaber igen vil føre verden på rette kurs.

Det er uden tvivl det mest realistiske scenarie, at det er ad den vej man vil forsøge at styre eksempelvis klimakrisen og den stigende migration, men det er en kapitalistisk realisme, for nu at bruge et begreb af den engelske kulturteoretiker Mark Fisher, som Bennike indledningsvist deler mange pointer med. Man kan simpelthen ikke forestille sig en anden vej, og visionerne strandeder i paradokset: »Den globale kapitalisme, som har været med til at skabe klimaproblemet, er nu blevet vores eneste redning«, skriver Bennike, mens han i samme vending kalder ideen om det personlige ansvar for vor tids klimabenægtelse. Men, kunne man indvende, hvad kaster kapitalismen sig over, når klimamålene – måske – er indfriet? Når der ikke længere er tilstrækkelig kapital at hente i vindmølleparker og det såkaldt grønne eventyr? Og er en gradvis forandring af livsformer ikke nødvendig for at kunne tilpasse sig fremtidens livsmuligheder?

Men også her er der tillid til, at tidsånden – dette voluminøse, men svært håndgribelige begreb – anviser vejen og trækker en hale af politisk handling med sig. Tidsånd definerer Bennike ad flere omgange, og ikke uden en vis begrebsforvirring, men der er tale om en dominerende prisme, som verden anskues igennem: »En æterisk følelse, som på én gang er personlig og politisk, æstetisk, moralsk og kulturel.« Det kan undre at han lander på det luftige begreb, der danner røgslør om den fejlslagne politiske kurs, han kortlægger i bogens første del. Han erkender da også, at han lige så godt kunne have kaldt det ideologi, men det havde alligevel nok været for pessimistisk, for venstresnoet.